

Sámenuoraid dáiddadáhpáhus

Saamelaisnuorten taidetapahtuma

RAPORTA - RAPORTTI
SAMEDIKKI SKUVLEN- JA OAHPPAMATERIALADOAIMMAHAT
SAAMELAISKÄRÄJIEN KOULUTUS- JA OPPIMATERIAALITOIMISTO
Ulla Aikio-Puoskari

Sámenuoraid Dáiddadáhpáhus 1996 Saamelaisnuorten taidetapahtuma

Sámenuoraid dáiddadáhpáhus 1996 ordnejuvvui Vuohču birasviesus bearjadaga 29.3.1996. Sámiid skuvlenássiidráddi lei dáhpáhusa váldoordnejeaddjin goalmmat ja manimus gearde. Skuvlenássiidrádi barggut ja bargi sirdasedje Sámediggái cuonomanu álggus. Eará ordnejeaddjin ledje Soadegili gieldda, Vuohču skuvla ja Soadegili sámiid searvi. Oktasašbargu lihkostuvai hui bures.

BUORRE OKTASAŠBARGU

Soadegili sámiid searvvi ja Vuohču skuvla olbmot barge ollu dáhpáhusa ovdii. Feastasále lei čábbát hervejuvvon. Birit-Anni Magga ráhkadii dáhpáhusa várás earenoamáš čappa ja stuorra seaidneránu sámi ivnniiguin.

Vuohču skuvlalaččat málejedje ja buđadedje seinniide sámi leavggaid ja čappa govaid. Soadegili gieldda huksii sálii odđa lávddi. Dasa lassin Soadegili sámiid searvi ceggii skuvlla šilljui lávu ja ovttá skuvlalatnjii sámi duodje- ja govvačájáhusa.

Skuvlla leiraskuvladoaibmagoddi lei láibon ollu dáhpáhusa várás ja vuvddii juhkamusa, gáhkuid ja gáfe oasseváldiide.

Dáhpáhusa ledje oasseváldiid lassin čuovvumin sullii 100 olbmo. Skuvlla feastasále lei dáhpáhusa áigge áibbas dievva.

Saamelaisnuorten taidetapahtuma 1996 järjestettiin Vuotson monitoimitalolla perjantaina 29.3.1996. Saamelaisten koulutusasiainneuvosto toimi tapahtuman pääjärjestäjänä kolmatta ja viimeistä kertaa. Koulutusasiainneuvoston tehtävät ja työntekijä siirtyivät Saamelaiskäräjille huhtikuun alussa. Muina järjestäjinä toimivat Sodankylän kunta, Vuotson koulu ja Sodankylän saamelaisseura. Yhteistyö onnistui erittäin hyvin.

HYVÄÄ YHTEISTYÖTÄ

Sodankylän saamelaisseuran ja Vuotson koulun väki teki paljon tapahtuman eteen. Juhlasali oli koristeltu kauniisti. Birit-Anni Magga valmisti tapahtumaa varten erityisen kauniin ja suurikokoisen seinäkankaan saamen väreissä.

Vuotson koululaiset maalasivat ja askartelivat seinille saamen lippuja ja kauniita kuvia. Sodankylän kunta rakensi saliin uuden näyttämökorokkeen. Lisäksi Sodankylän saamelaisseura pystytti koulun pihalle laavun ja yhteen luokkahuoneeseen saamen käsityö- ja valokuvanäyttelyn.

Koulun leirikoulutoimikunta oli leiponut paljon tapahtumaa varten ja möi juomia, leivonnaisia ja kahvia osallistujille.

Tapahtumaa oli osallistujien lisäksi seuraamassa noin 100 henkilöä. Koulun juhlasali oli tapahtuman aikana ääriään myöten täynnä.

Sámenuoraid dáiddadáhpáhus ordnejuvui leana dási dáhpáhusan ja das sáddejuvvojedje sámenuoraid ovddasteaddjit riikka dási dáhpáhusii Oului 24.-26.5.

Oahpahusministeriija čujuhii dáhpáhusa várás 40.000 márkki mearreruda. Soadegili sámiid searvi jugii 2500 mk bálkkašupmin dáhpáhusa oasseváldiide.

Dáiddadáhpáhusa plánii bargojoavku, masa gulle Marja Magga sámiid skuvlenáššiidrádi ovddasteaddjin, Petra Magga ja Sirpa Keskitalo Vuohču skuvllas, Markku Kuusela Vuohču gilidoaibmagottis, Paula Kestola Soadegili gielddas ja Inkermarja Hetta Soadegili sámiid searvis. Bargojoavkku čállin, diediheaddjinn ja ruhtadoallin barggai rádi čálii Ulla Aikio-Puoskari.

Dáhpáhusii bovdejuvvojedje buot sámegeiela ja sámegeielat luohkáid oahppit. Dáhpáhus lei rabas 7-22 -jáhkaš mánáide ja nuoraide. Dasa lei vejolaš váldit oasi maiddái skuvllaid olggobealde. Dasa lassin dáhpáhusa bovdejuvvojedje čuovvut ollu olbmot sámi servviin ja lágádusain. Dáhpáhus jodihuvvui ollásit sámegeillii ja dat lei rabas buohkaide.

Dáhpáhusbáikái ordnejuvvojedje biilasáhtut Eanodagas, Avvilis, Vuovdaguoikkas, Gáregasnjárggas, Čeavetjávrris ja Njuorggámis.

Dáhpáhusa várás prentejuvuvui A3 -sturrošaš plakáhta, masa gova ráhkadii Vuohču skuvlla oahppi Rita-Maaria Magga.

Dáhpáhusas eai berrojuvvon oasseváldinmávssut. Soadegili gieldda fála buot oasseváldiide nuvttá borramuša Vuohču skuvllas.

Dáhpáhusa jietnateknihkas fuolahii Anára gieldda nuoraid bargobádjii. Govvejeaddji Tuula Lampela Soadegili Ounas-Fotos govvii oppa dáhpáhusa arkiivva várás.

Saamelaisnuorten taidetapahtuma järjestettiin läänin tason tapahtumana ja siitä lähetettiin saamelaisnuorten edustajat valtakunnalliseen tapahtumaan Ouluun 24.-26.5.

Opetusministeriö osoitti tapahtumaa varten 40.000 markan määrärahan. Sodankylän saamelaisseura jakoi 2500 mk palkintoina tapahtuman osallistujille.

Taidetapahtuman suunnitteli työryhmä, johon kuului Marja Magga saamelaisten koulutusasiainneuvoston edustajana, Petra Magga ja Sirpa Keskitalo Vuotson koululta, Markku Kuusela Vuotson kylätoimikunnasta, Paula Kestola Sodankylän kunnasta ja Inkermarja Hetta Sodankylän saamelaisseurasta. Työryhmän sihteerinä, tiedottajana ja tilinhoitajana toimi neuvoston sihteerinä Ulla Aikio-Puoskari.

Tapahtumaan kutsuttiin kaikki saamen kielen ja saamenkielisten luokkien oppilaat. Tapahtuma oli avoin 7-22 -vuotiaille lapsille ja nuorille. Osallistuminen oli mahdollista myös koulujen ulkopuolisille. Lisäksi tapahtumaan kutsuttiin suuri määrä henkilöitä saamelaisjärjestöistä ja -laitoksista. Tapahtuma oli saamenkielinen ja avoin kaikille.

Tapahtumapaikalle järjestettiin linja-autokuljetukset. Enontekiöltä, Ivalosta, Outakoskelta, Karigasniemeltä, Sevettijärveltä ja Nuorgamista.

Tapahtumaa varten painettiin A3 -kokoisen juliste, jonka kuvan valmisti Vuotson koulun oppilas Rita-Maaria Magga.

Tapahtumassa ei peritty osallistumismaksuja. Sodankylän kunta tarjosi kaikille osallistujille ilmaisen ruokailun Vuotson koululla.

Tapahtuman äänitekniikasta huolehti Inarin kunnan nuorten työpaja. Valokuvaaja Tuula Lampela Sodankylän Ounas-Fotosta kuvasi koko tapahtuman arkistoa varten.

Dáhpáhusa ulbmilin lei nannet mánáid ja nuoraid sámegeielmáhtu ja sápmelaš identiteahta, fállat buohkaide suohtas vásihusaid, addit vejolašvuodaid čájehit dáidduideaset ja doarjut oahppiid, oahpaheadjiid ja vanhemiid oktasášbarggu.

Dáhpáhusa šlájat ledje :

- 1) Máinnas ja dikta, ovttaskas oasseváldit, hállandáidu;
- 2) Stand up -komihkka, ovttaskas oasseváldit, hállandáidu, hállamiin suoh-tastahttin;
- 3) Dánsen, buot dánsenšlájat, ovttaskas dánsejeaddjit dahje joavkkut;
- 4) Teáhter, buot teáhtera šlájat, joavkkut;
- 5) Lávlun, ovttaskas lávlut dahje joavkkut;
- 6) Juoigan, ovttaskas juoigit dahje joavkkut.

Šlájat 1-4 ledje riikka dási dáhpáhusa šlájaid mielde. Riikka dási dáhpáhus-leigoittotge jagi 1996 ordnejuvvon nu, ahte dáhpáhusii sáhtte váldit oasi dušše 14-22 -jáhkaš nuorat. Sámenuoraid dáiddadáhpáhusa oasseváldiid eanetlohkun ledje vuollel 14 -jáhkašččat. Sámi dáhpáhusa bargojoavku háliidii dáhkidit buohkaide vejolašvuoda váldit oasi dáhpáhusii ja lasihii šlájaid lávluma ja juoigama ja viiddidii dáhpáhusa guoskat buot skuvllaahkáščaide.

Oasseváldit ja/dahje oasseváldejoavkkut sámenuoraid dáiddadáhpáhusii bohte oktiibuot 30, 17 sierra skuvllas. Suoramus oassi oasseváldiin lei davvisámegeielat, muhto maiddái anáraš- ja nuortlašgielat oasseváldit ledje mielde.

Earenoamáš dán jagi dáhpáhusas lei, ahte mánggáin skuvllain ledje ráhkadanfinna ja mánggabaealat musikálaid, main ledje mielde ollu sierraahkáš oahppit. Guovtti skuvlla musikálas ledje mielde buot skuvlla oahppit.

Máttimus oasseváldit dáhpáhusii bohte Helssegis ja davimus oasseváldit Njuorggámis.

Tapahtuman tavoitteena oli vahvistaa lasten ja nuorten saamen kielen taitoa ja saamelaista identiteettiä, tarjota kaikille hauskoja kokemuksia, antaa mahdollisuus omien taitojensa esittämiseen ja tukea oppilaiden, opettajien ja vanhempien yhteistyötä.

Tapahtuman lajit olivat:

- 1) Tarina ja runo, yksittäiset esittäjät, puhetaito;
- 2) Stand up -komiikka, yksittäiset osallistujat, puhetaito, puhumalla viihdyttämisen;
- 3) Tanssi, kaikki tanssilajit, yksittäiset tanssijat tai ryhmät;
- 4) Teatteri, kaikki teatterin lajit, ryhmät;
- 5) Laulu, soolo- tai ryhmäesitykset;
- 6) Joiku, soolo- tai ryhmäesitykset.

Lajit 1-4 olivat valtakunnallisen tapahtumien lajien mukaisia. Valtakunnallinen tapahtuma oli kuitenkin vuonna 1996 toteutettu siten, että tapahtumaan voivat osallistua vain 14-22 -vuotiaat nuoret. Saamelaisnuorten taidetapahtuman osallistujien enemmistö oli alle 14 -vuotiaita. Saamelaistapahtuman työryhmä halusi taata kaikille mahdollisuuden osallistua tapahtumaan ja lisäsi lajeihin laulun ja joion ja laajensi tapahtuman koskemaan kaikkia kouluikäisiä.

Osallistujia ja/tai osallistujaryhmiä saamelaisnuorten taidetapahtumaan tuli yhteensä 30, 17 eri koulusta. Suurin osa osallistujista oli pohjoissaamenkielisiä, mutta myös inarin- ja koltansaamenkielisiä osallistujia oli mukana.

Eryistä tämän vuoden tapahtumassa oli se, että monissa kouluissa oli valmistettu hienoja ja monipuolisia musikaaleja, joissa oli mukana paljon eri-ikäisiä oppilaita. Kahden koulun musikaaleissa olivat mukana kaikki koulun oppilaat.

Eteläisimmät osallistujat tapahtumaan tulivat Helsingistä ja pohjoisimmat Nuorgamista.

BÁLKKAŠUMIT

Dáiddadáhpáhusa duopmárin barge neavttár Erkki Hetta, boazoalmmái/lávlu Eero Magga, mánáidgárdeoahpaheadji Susanna Magga ja doaimmahatčalli Anja Vest-Aikio.

Gudnemáinnašumi earenoamáš buori barggus ožžo Čeavetjávri skuvla, Leai-bejávri vuolledássi ja Gáregasnjárgga skuvla. Buot dáhpáhusa oasseváldit ožžo ruvsu ja gudnegirjji.

200 mk bálkkašumi ožžo:

- 1) Vuovdaguokka vuolledássi, MUSIKÁLA LUOSSA;
- 2) Vuohču skuvlla joavku, čájáhusain GUOVSSAHASAIID JUOIGI;
- 3) Gáregasnjárgga skuvla, MUSIKÁLA BEAIVVI BÁRTNI SOAGNOMÁTKI;
- 4) Kati Mikkola Dearpmáža vuolledássi, Áillohačča dikta;
- 5) Anne Palojärvi Gárasavvona vuolledássi, luohiti;
- 6) Oula West ja Stig Holm Vuovdaguokka vuolledássi, luohiti;
- 7) Mikko Tuomi ja Niiles Kari Helssegis, luohiti;
- 8) Inga-Maarit Gaup-Juuso ja Anni Vasara Gárasavvona vuolledássi, luohiti;
- 9) Nikholas Valkeapää Bálojotnjálmmi vuolledássi, luohiti;
- 10) Nellim vuolledássi joavku, anáraš- ja nuortalašgielat lávlagat;
- 11) Ulpu ja Hilla Mattus Avvila vuolle- ja badjedássi, lávlagat;
- 12) Gárasavvona vuolledássi joavku, lávlagat;
- 13) Dearpmáža vuolledássi joavku, lávlagat.

500 mk bálkkašumi ožžo:

- 1) Vuohču skuvlla joavku čájáhusain IRGGI LUOHTI;
- 2) Kaisa West Vuovdaguokka vuolledássi luohiti ja
- 3) Anne-Mari Kukkonen Hehtá badjedássi lávlagiin.

Oaivebálkkašumi á 500 mk ožžo ja riikka dási dáhpáhusii besse:

- 1) Anni Juuso Helssega dáiddalogahagas Áillohačča divttaiguin ja
- 2) MENDDO BÁHKKA -discodánsenjoavku Gáregasnjárgga badjedássi. Joavkkus dánso Sini Rasmus, Suvi Niittyvuopio, Katri Seilonen ja Suvi West.

PALKINNOT

Taidetapahtuman tuomareina työskentelivät näyttelijä Erkki Hetta, poromies/laulaja Eero Magga, lastentarhanopettaja Susanna Magga ja toimistosihteeri Anja Vest-Aikio.

Kunniamaininnat erityisen hyvästä työstä saivat Sevettijärven koulu, Leppäjärven ala-aste ja Karigasniemen koulu. Kaikki tapahtumaan osallistuneet saivat ruusun ja kunniakirjan.

200 mk palkinnon saivat:

- 1) Outakosken ala-aste, MUSIKAALI LOHI;
- 2) Vuotson koulun ryhmä esityksellä REVONTULTEN JOIKAAJA;
- 3) Karigasniemen koulu, MUSIKAALI PÄIVÄN POJAN KOSIOMATKA;
- 4) Kati Mikkola Törmäsen ala-asteelta, Niils-Aslak Valkeapään runo;
- 5) Anne Palojärvi Kaaresuvannon ala-asteelta, joiku;
- 6) Oula West ja Stig Holm Outakosken ala-asteelta, joiku;
- 7) Mikko Tuomi ja Niiles Kari Helsingistä, joiku;
- 8) Inga-Maarit Gaup-Juuso ja Anni Vasara Kaaresuvannon ala-asteelta, joiku;
- 9) Nikholas Valkeapää Palojoensuun ala-asteelta, joiku;
- 10) Nellimin ala-asteen ryhmä, inarin- ja koltansaamenkielisiä lauluja;
- 11) Ulpu ja Hilla Mattus Ivalon ala- ja yläasteelta, lauluja;
- 12) Kaaresuvannon ala-asteen ryhmä, lauluja;
- 13) Törmäsen ala-asteen ryhmä, lauluja.

500 mk palkinnon saivat:

- 1) Vuotson koulun ryhmä esityksellä SULHASSEN JOIKU;
- 2) Kaisa West Outakosken ala-asteelta joiulla ja
- 3) Anne-Mari Kukkonen Hetan yläasteelta laululla.

Pääpalkinnot á 500 mk saivat ja valtakunnalliseen tapahtumaan pääsivät:

- 1) Anni Juuso Helsingin taidelukiosta Niils-Aslak Valkeapään runoilla ja
- 2) MENDDO BÁHKKA (Liian kuumaa) -discotanssiryhmä Karigasniemen yläasteelta. Ryhmässä olivat Sini Rasmus, Suvi Niittyvuopio, Katri Seilonen ja Suvi West.

DÁHPÁHUSA GOLUT

Oahpamusministeriija čujuhan mearrudain dikšojuvvui stuorámus oassi go luin: biilasáhtut, duopmáriid bálkkát ja mátkegolut, materiálat, tehnikka golut, plakáhta, riikka dási dáhpáhusii vuolgán oasseváldiid oasseváldin-, boradan- ja idjadangolut, bealli juhkkujuvvon bálkkašumiin, bargojoavkku golut, doaimmahatgolut ja diediheapmi.

Soadegili gielda attii Vuohču birasviesu ja skuvlla nuvttá geavahussii ja fála beaiveborramuša buot oasseváldiide. Gielda huksii maiddá dáhpáhusa várás odda lávddi ja fievrredii dáhpáhusa biergasiid (omd. lassestuoluid) nuvttá Soadegilis Vuohčču ja ruovttoluotta.

Soadegili sámiid searvi jugii 2500 mk ovddas bálkkašumiid oasseváldiide.

DIEDIHEAPMI

Dáhpáhusa diediheapmi vulggii johtui oddajagemánu go oahpamusministeriija almmuhii, ahte mearreruhta dáhpáhusii miedihuvvo. Diedáhusat sáddejuvvojedje buot skuvllaide, main lea sámegiela dahje sámegielat oahpamus. Dasa lassin ášši birra diedihuvvui sámevuovllu gielddaide ja sámeserviide.

Aviisadiedáhusat (3 sierralágan) sáddejuvvojedje radioide ja aviissaide, main oassi leige čuovvumin dáhpáhusa. Dáhpáhusa birra ledje čállosat aviissain ja máinnašumit Sámi radios juo ovdal dáhpáhusa.

Sámenuoraid dáiddadáhpáhus oáčču bures saji Lappi váldoaviissain, guovloradios ja Sámi radios.

KRITIHKKA JA GIITOSAT

Sámenuoraid dáiddadáhpáhusa ulbmil sámegiela ja sámi identitehta nannemis lihkkostuvai dänge háve bures. Vuohču lea giláš, gos sámegiella lea viehka mudui jávkan. Gili olbmot atne hui ávkkalažžan dan, ahte Vuohčusge ordnejuvvojit sámegielat dáhpáhusat. Dasa

TAPAHTUMAN KUSTANNUKSET

Opetusministeriön osoittamalla määrähalla hoidettiin suurin osa kustannuksista: linja-autokuljetukset, tuomariston palkkiot ja matkakulut, materiaalit, tekniikan kulut, juliste, valtakunnalliseen tapahtumaan lähteneiden osallistujien osallistumis-, ruokailu- ja yöpymiskulut, puolet jaetuista palkinnoista, työryhmän kulut, toimistomenoja ja tiedotus.

Sodankylän kunta antoi Vuotson monitoimitalon ja koulun ilmaiseksi käyttöön ja tarjosi lounaan kaikille osallistujille. Kunta rakensi myös tapahtumaa varten uuden esiintymislavan ja kuljetti tapahtuman tarvikkeita (mm. lisätuolit) ilmaiseksi Sodankylästä Vuotsoon ja takaisin.

Sodankylän saamelaisseura jakoi 2500 mk edestä palkintoja osallistujille.

TIEDOTUS

Tapahtuman tiedottaminen käynnistyi tammikuussa kun opetusministeriöstä saatiin tieto, että tapahtumaa varten myönnetään määräraha. Tiedotteita lähetettiin kaikille kouluille, joissa on saamen kielen tai saamenkielistä opetusta. Lisäksi asiasta tiedotettiin saamelaisalueen kunnille ja saamelaisjärjestöille.

Lehdistötiedotteita (3 erilaista) lähetettiin radioille ja lehdille, joista osa olikin seuraamassa tapahtumaa. Tapahtumasta oli ennakkojuttuja lehdissä ja Sámi radiossa.

Saaamelaisnuorten taidetapahtuma sai hyvin tilaa Lapin päälehdissä, alueradiossa ja Sámi radiossa.

KRITIIKKI JA KIITOKSET

Saaamelaisnuorten taidetapahtuman tavoite saamen kielen ja saamelaisen identiteetin vahvistamisesta onnistui tälläkin kertaa hyvin. Vuotso on pieni kylä, jossa saamen kieli on paljolti kadonnut. Kylän ihmiset pitivät hyödyllisenä sitä, että Vuotsossakin järjestetään

lassin lea sámemánaide ja -nuoraide movttiidahtti beassat deaivat eará mánáid ja nuoraid ja geavahit oktasaš gielaset.

Oahpaheaddjit ja oahppit ledje ráhkadan ja hárhállan earenoamáš buriid prográmmaid, mii čájeha, ahte dáhpáhus adnojuvvo stuorra árvvus skuvllain. Dát dáhpáhus lea šaddan oktan buot deháleamos sámegiela ja sámegielat oahpa-husa doarju deaivvadeapmin.

Tekniikka lei dán jagi dinggojuvvon áiggil ja dat doaimmaige viehka bures. Muhtin čájáhusaid áigge ledje goittotge teknihkalaš váttisvuodat.

Earenoamáš giitosiid dáhpáhusa lihkostuvvamis ánsašit Vuohču skuvlla oahpaheaddjit, oahppit ja gievkkanbargit, Birit-Anni Magga ja Inkermarja Hetta, geat ledje bargan ollu dáhpáhusa ovdii.

saamenkielisiä tapahtumia. Lisäksi saamelaislapsille ja -nuorille on innostavaa päästä tapaamaan muita lapsia ja nuoria ja käyttämään yhteistä kieltään.

Kouluissa oli valmistettu ja harjoitettu erittäin hyviä esityksiä, mikä osoittaa, että tapahtumaa pidetään kouluissa suuressa arvossa. Tämä tapahtuma on muodostunut yhdeksi kaikkein tärkeimmistä saamen kielen ja saamenkielistä opetusta tukevaksi tapaamiseksi.

Tekniikka oli tänä vuonna tilattu ajoissa ja se toimikin melko hyvin. Joidenkin esitysten aikana oli kuitenkin teknisiä vaikeuksia.

Erityiset kiitokset tapahtuman onnistumisesta ansaitsevat Vuotson koulun opettajat, oppilaat ja keittiön työntekijät, Birit-Anni Magga ja Inkermarja Hetta, jotka olivat työskennelleet paljon tapahtuman eteen.

Bures boahhtin!
Tervetuloa!

SÁMENUORAI DÁIDDADÁHPÁHUS

DÁL VUOHČUS:

birasviesus bearjadaga 29.3.1996
dmu 12.00 rájes

guossit

GÁRASAVVONIS njuorggánis HELSSEGIS
gáregasnjárggas AVVILIS
ČEAVETJÁVRRIS njellimis
vuovdaguoikkas GILBBESJÁVRRIS
heahtás LEAIBEJÁVRRIS
ANÁRIS soađegilis
bálojotnjálmis

ordnej. Sámiid skuvlenáššiidráđđi, Soađegili
gielda, Vuohču skuvla, Soađegili sámiid searvi